

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 936/2024
12.09.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиоца „АСМ INT.“ ДОО Нова Пазова, кога заступа Миљаковић Слободан, адвокат из ..., против туженог „ENERGIZE” ДОО Београд, кога заступа Милан Јанковић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости менице и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2369/24 од 18.07.2024. године, на седници одржаној 12.09.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2369/24 од 18.07.2024. године, као неоснована.

Образложење

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 2369/24 од 18.07.2024. године одбијена је жалба тужиоца као неоснована и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 3362/2022 од 20.02.2024. године којом је у ставу I одбијен тужбени захтев тужиоца да се утврди да је ништава меница серијског броја ..., као и да су све меничне радње туженог предузете по наведеној меници без правног дејства, што је тужени дужан да призна, у ставу II одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да му исплати износ од 39.548.248,68 динара са законском затезном каматом од дана доспелости сваког појединачног износа одређеног наведеним ставом па до исплате, у саву III одбачена је тужба у делу у којем је тужилац тражио да се наложи НБС Сектору за принудну наплату да изврши брисање дана блокаде рачуна тужиоца који су евидентирани на основу менице серијског броја ..., а ставом IV обавезан је тужилац да туженом на име накнаде трошкова поступка исплати износ од 631.701,00 динара, у року од 8 дана по пријему пресуде.

Против другостепене пресуде тужилац је благовремено, преко пуномоћника адвоката, уложио ревизију због битне повреде из одредбе члана 374. став 1. у вези са чланом 396. став 1. Закона о парничном поступку и погрешне примене материјалног права, па у смислу образложених навода ревизије предлаже да се другостепена одлука преиначи тако што ће жалба бити усвојена и преиначена првостепена пресуда, односно да се обе пресуде укину.

Тужени је поднео одговор на ревизију којим оспорава основаност ревизијских разлога и тачност ревизијских навода, па у смислу образложених навода предлаже да се ревизија као неоснована одбије.

Испитујући побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд је оценио да је ревизија неоснована.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена апсолутно битна повреда из одредбе члана 374. став 2. Закона о парничном поступку на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Неосновано се наводом да нису цењени битни жалбени наводи указује на повреду из одредбе члана 374. став 1 у вези са чланом 396. став 1. Закона о парничном поступку. Другостепени суд је оценио жалбене наводе које је нашао битним, навео је разлоге које је узео у обзир по службеној дужности, при чему је одлуку сачинио у складу са одредбом става 2. чланом 396 Закона о парничном поступку, коју ревидент занемарује, а којом је прописано да ако се пресудом жалба одбија, суд неће детаљно да образлаже пресуду у случају да прихвата чињенично стање утврђено пресудом, као и примену материјалног права.

Наводима ревизије о контрадикторности другостепене одлуке суштински се указује на апсолутно битну повреду из одредбе члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку која није дозвољен ревизијски разлог. Разлози за изјављивање ревизије рестриктивни су и одређени одредбом члана 407. Закона о парничном поступку.

Према чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда, тужилац и тужени закључили су уговор о купопродаји опреме и услуга за комплетну изградњу фотонапонске електране за сопствену потрошњу инсталисане снаге 468,16 kWp у Новој Пазови. Истим уговором тужени, означен као продавац, обавезао се да испоручи производну опрему према спецификацији која је достављена у понуди која је саставни део уговора, као и да пружи комплетне услуге пројектовања, монтаже, односно квалификоване услуге потребне ради изградње и пуштања у рад електране. Уговорена цена опреме и радова је 374.330,44 еур без ПДВ-а, с тим да је одредбом члана 3. уговора регулисана динамика плаћања по фазама и то: прва фаза односно 5 % авансно, друга фаза 15 % по исходовању дозволе за извођење радова, трећа фаза 60 % уговорене цене приликом испоруке главне опреме и последња фаза је 20 % од уговорене цене у року од 30 дана од завршетка и пуштања соларне електране у рад. Тужилац је био у обавези да туженом преда једну бланко соло меницу у циљу обезбеђења извршења обавезе плаћања, што је и учинио, па је туженом предао предметну меницу серијске ознаке Уз меницу је предато и менично овлашћење којим је тужени овлашћени да меницу може попунити на износ који је у складу са чланом 3. уговора. Тужилац је уплатио аванс 30.12.2021. године у износу од 22.459,82 еур, односно 2.640.384,35 динара са ПДВ-ом. Одредбом члана 2. уговора стипулисано је да се опрема испоручује одмах након доступности и царањења па је тужени сукцесивно испоручивао опрему за чији пријем је тужилац потписао 5 отпремница издатих у периоду од 17.02.2022. године до 27.04.2022. године. Тужени је, затим, наведену опрему фактурисао а укупно фактурисани износ је 37.754.905,30 динара. Тужилац је туженом вратио рачуне са образложењем да нису издати у складу са уговором и понудом. Решењем Општинске управе Стара Пазова од 18.05.2022. године одбијен је захтев тужиоца за одобрење радова на изградњи соларне електране док је решењем истог органа од 17.06.2022. године одобрено извођење истих. Тужени је меницу, попуњену на износ од 39.548.248,68 динара, дана 04.07.2022. године поднео на наплату. Вишак од 174

комада панела који су примљени у магацин тужиоца 27.04.2022. године, тужени је преузео 09.11.2022. године. Најзад, утврђено је да је тужени завршио радове на уградњи, монтажи и провери опреме, те да је соларна електрана пуштена у рад 13.12.2022. године.

Код таквих чињеница првостепени суд закључује да је уговор мешовите природе јер има карактер уговора о продаји и уговора о делу, да бланко меница предата у циљу обезбеђења потраживања из тачно одређеног посла и да је тужилац, као менични дужник, требало да докаже да је она накнадно попуњена противно уговору, односно да је злоупотребљена у смислу одредбе члана 16. Закона о меници. Образлаже да је тужиоцу одобрено извођење радова решењем од 17.06.2022. године што значи да је доспело за плаћање 15 % цене у складу са одредбом члана 3. уговора, а да је опрема испоручена до 27.04.2022. године, што значи да је и трећа фаза доспела све пре 04.07.2022. године са којим датумом је попуњена меница и то на износ у складу са уговором. Додаје да издавање фактуре уопште није услов за активирање менице, већ је услов неизвршење обавеза плаћања по доспелости фазе 2 и 3, што је у конкретном случају испуњено. Закључује да меница није злоупотребљена, односно да није ништава, те да стога није основан ни захтев за враћање наплаћеног износа.

Другостепени суд прихвата материјалноправни закључак првостепеног суда.

Ревизијом тужилац побија другостепену одлуку указујући да другостепени суд уопште не цени да је у току првостепеног поступка изведен доказ вештачењем те да је вештак навео да се не може закључити да је меница попуњена у складу са фактурама, одакле закључује да није ни у складу са уговором, да је првостепени суд контрадикторан разлог о неприхватању налаза те да је исти суд учинио битну повреду из члана 374. став 1, а у вези члана 270. став 4. Закона о парничном поступку обзиром да је, услед околности да нема стручно знање, одредио извођење доказа вештачењем а онда изменио чињенично стање уврђено истим, што све другостепени суд, поступајући по жалби, не цени. Занемарена је чињеница да је тужени издао неисправне рачуне и захтевао плаћање по истим, да су наведени рачуни антидатирани и неисправни са аспекта Закона о порезу на додату вредност а другостепени суд је занемарио и приложено мишљење Министарства финансија. Указује да је нетачна констатација другостепеног суда о меничном износу, и да судови пропуштају да дају разлоге о томе да је првобитно одбијен захтев за извођење радова иако се понудом обавезао на њихово исходовање дозвола. Истиче и то да је другостепени суд, прво навео да се не ради о уговору „кључ у руке“, а да је у даљем делу пресуде констатовао да се управо о таквом ради.

Одредбом члана 16. став 1. Закона о меници прописано је да лица против којих је постављен захтев да испуне своје обавеза из менице не могу према њеном имаоцу истицати приговоре који имају основа у личним односима са трасантом или с којим раније имаоцем менице, осим ако је садашњи ималац менице, приликом њеног стицања, свесно поступио на штету дужника, а у ставу 2. да ако је меница која је у време издања била непотпуна, накнадно испуњена противно постојећем споразуму, повреда овог споразума не може се приговорити имаоцу менице, осим ако ју је стекао зломислено или ако је при стицању менице поступио са великом немарношћу. Према одредби чл. 256 ст. 1. Закона о облигационим односима против захтева имаоца хартије од вредности, издавалац може истаћи само приговоре који се тичу издавања саме хартије као што је фалисфикат, затим приговоре који произилазе из садржаја хартије као што су рокови или услови; најзад, приговоре које има према самом имаоцу хартије као што су компнезација, недостатак законом прописаног рока за стицање хартије од

вредности и недостатак овлашћења. Меница је, дакле, строго формална хартија од вредности, те се код менице претпоставља да је воља њеног издаваоца управо она која је написана у меничном писмену. Стога, да не би дошло до наплате, менични дужник мора доказати злоупотребу такве менице, односно да оно што је написано на меничном бланкету, писмену, не представља вољу његовог издаваоца и да је попуњен супротно меничном овлашћењу (услови и рокови). Терет доказивања је увек на меничном дужнику. Он треба да докаже да је она злоупотребљена и у чему се та злоупотреба огледа, односно да је попуњена супротно правилима посла па се, имајући у виду одредбе Закона о меници, од реализације бланко потписане менице која је у формално правном смислу исправна, са успехом може заштити само онај менични дужник који докаже да је ималац стекао зломислено или да је при стицању поступио са великом немарношћу, односно да је она попуњена супротно меничном овлашћењу што значи, термином одредбе 256 ст. 1. Закона о облигационим односима, супротно уговореним условима и роковима.

Без утицаја је указивање да је другостепени суд пропустио да цени жалбени навод којим је указано на садржину налаза и мишљења вештака економско финансијске струке, обзиром да је првостепени суд, на основу овлашћења из одредбе чл. 229. ст. 2. Закона о парничном постуку, одлучио да не прихвати наведени доказ дајући за своју одлуку јасно образложење. Уговором, у чл. 3, уређен је начин измирења обавезе плаћања а меница је дата управо ради обезбеђења обавезе из те уговорне одредбе. Стога, за реализацију менице су битне две околности: да је она формално правно исправна и да је постојало доспело потраживање туженог по одредбама уговора. Према правилном закључку нижестепених судова, на дан са којим је меница попуњена доспеле су обавезе за плаћања по фази II и III, меница је попуњена на уговором одређене, доспеле, износе за плаћање што значи да јесте попуњена у складу са уговором. С тим у вези, неутемељен је навод ревизије да је неприхватањем сачињеног налаза вештака измењено чињенично стање. Притом, Врховни суд налази потребним да укаже следеће: вештак на основу својих стручних знања даје суду налаз, односно запажање и мишљење о релевантним чињеницама. Тако предмет вештачења може бити нпр. висина потраживања/дуговања на одређи дан. Суд право познаје, па материјалноправна оцена не може бити предмет вештачења. Код чињенице да формална ваљаност менице није била спорна, питање њене сагласности са меничним овлашћењем и правним послом из ког је проистекла (уговором), је правно питање. Дакле, закључак о томе да ли је меница попуњена у складу са правилима посла даје суд. Из чињеничног утврђења произилази да су биле окончане и II и III фаза, што значи да је постојало потраживање доспело у складу са одредбом члана 3. за чије обезбеђење је издата меница, и то управо у висини меничног износа.

Наводи ревизије да је тужени издао неисправне рачуне и по истим захтевао плаћање нису од утицаја будући да је начин плаћања уређен уговором у чл. 3, да је менично овлашћење дато ради обезбеђења плаћања обавезе из чл. 3. уговора, а да је меница попуњена у складу са меничним овлашћењем. С тим у вези, без утицаја је и навод да није цењен допис Министарства финансија. Притом, тај навод је и нетачан јер је првостепени суд исти оценио и образложио на страни 7, а другостепени суд је закључио да су сви докази правилно оцењени.

Дакле, из чињеничног утврђења произилази да су у моменту попуњавања менице биле окончане уговором дефинисане II и III фаза за које је везана доспелост плаћања одређених новчаних износа, што значи да је постојало потраживање у складу одредбом члана 3. уговора за чије обезбеђење је издата меница. Постојало је управо у

висини меничног износа. Како је поступљено у складу са меничним овлашћењем то меница нија злоупотребљена. Није ништава.

Даље, износ наплаћен по основу такве менице не може представљати правно неосновано обогаћење. Притом, нетачно наводи ревидент да је меница попуњена на износ од 39.742.005,72 динара, будући да из чињеница које су утврђене у току поступка, а на основу самог приложеног меничног бланкета, произилази да је попуњена на износ од 39.548.248,68 динара у складу у том моменту дугованим износом по уговору.

Ревидент понавља жалбене наводе о томе да је сам себи исходовао дозволу, о чему су се оба нижестепена суда изјаснила при чему је другостепени исправно навео да чињенице од значаја произилазе из садржине одредбе члана 16. Закона о меници.

Најзад, нетачан је навод да је другостепени суд изменио чињенично стање наводећи да се не ради о уговору по принципу „кључ у руке“. Прво, чак и да је наведено речено, а није, радило би се о материјално правном закључку. Оно што другостепени суд јесте навео је да су неосновани наводи жалбе тужиоца и даље садржина тих навода у којима је укључена синтагма "по принципу кључ у руке“.

Ревидент не даје ни један разлог за побијање одлуке у делу којим је потврђено решење првостепеног суда, садржано у пресуди, о делимичном одбачају тужбе у погледу захтева усмереног на непарничара, што ревизију чини паушалном.

Све напред наведено указује да је ревизија неоснована, па је Врховни суд применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

Како није успео поступку по ревизији, то тужиоцу не припадају ни трошкови ревизијског поступка.

**Председник већа – судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић